

MUZEJ CETINSKE KRAJINE

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Kupnja

Numizmatička zbirka

- 18. ožujka od Martina Putnika iz Sinja (Ugovor Ur.br. 54/2008.) otkupljene su 4 papirnate novčanice Austrougarske banke u vrijednosti od 2, 10, 20 i 50 kruna (inv. ozn. MCK-6069; MCK-6070; MCK-6071; MCK-6072). Za navedene novčanice isplaćeno je 200,00 kn.

Kulturno-povijesna zbirka

- 20. veljače od Joze Romca iz Sinja (Ugovor Ur.br. 29/2008.) otkupljena je talijanska kaciga iz Drugoga svjetskog rata (inv. ozn. MCK-6472). Kaciga je pronađena u Trilju. Za navedeni predmet je isplaćeno 200,00 kn.

Etnografska zbirka

- 7. kolovoza od Uroša Sesardića (Ugovor Ur.br. 171/2008.) iz Sinja otkupljeni su sljedeći predmeti iz Zelova:
 - Dvodijelni drveni kalup za lule od kositra i olova, ukrašen motivom mreže u reljefu, dim. 7,1x9,5x5, (inv. ozn. MCK-6845).
 - Dvodijelni drveni kalup za lule od kositra i olova, ukrašen motivom mreže u reljefu, dim. 6,7x7,8x4,8 cm, (inv. ozn. MCK-6846).
 - Drveni ukrašeni model lule, dim. 8,1x7,9x3,1 cm, (inv. ozn. MCK-6847).Za navedene predmete isplaćeno je 2.300,00 kn
- 13. svibnja od Žarka Križanca iz Sinja (Ugovor Ur.br. 112/2008.) otkupljena je petrolejska svjetiljka, dim. vis. 29, šir. 17 cm, (inv. ozn. MCK-6249). Za navedeni predmet je isplaćeno 100,00 kn.

1.2. Terensko istraživanje

Zaštitna arheološka istraživanja

- Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu Kwartiri - Alkarski dvori u Sinju Muzej Cetinske krajine obavio je zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu Kwartiri - Alkarski dvori u Sinju od 10. travnja 2007. do 28. veljače 2008. (126 radnih dana). Voditeljica radova bila je Anita Librenjak. Stručnu ekipu diplomiranih arheologa sačinjavali su: Daria Brković, kustosica Muzeja Cetinske krajine i vanjski suradnici, Slavko Galiot, Zvonimir Forker, Ivan Matijević, te Danijela Petričević apsolventica arheologije na Filozofskom fakultetu u Zadru. Tehničku dokumentaciju izrađuje tvrtka "Geoarheo" d.o.o. Zagreb. Konzervatorski nadzor provodili su: Dubravka Čerina arheolog-konzervator i arhitektice konzervatorice Anita Gamulin i Elza Jelić Buljan iz Konzervatorskog odjela u Splitu. U zaštitnim arheološkim istraživanjima sudjelovalo je 12 pomoćnih radnika. Lokalitet na kojem se obavljaju zaštitna arheološka istraživanja nalazi se na kat. čest. 314/1 i 314/2 k.o. Sinj. Površina istraživanja iznosi 5040 m². Financijska sredstva za obavljanje zaštitnih arheoloških istraživanja osigurao je investitor radova, Viteško alkarsko društvo iz Sinja. Tijekom višemjesečnih zaštitnih arheoloških istraživanja otkriveni su arhitektonski ostatci Kwartira iz vremena venecijanske i austrijske uprave, te recentne pregradnje iz 20. st. Početak arheoloških istraživanja bio je određen ishitrenim građevinskim radovima kada je oštećeno južno krilo sklopa i jugoistočni dio konjušnica s ulaznom rampom, a preostali dio istog dvorišta je prokopan sve do zdravice. Zaustavljajući rovokopače zaštitna arheološka istraživanja započela su u dvorištu Kwartira koje je omeđeno jednokatnim i dvokatnim zgradama raspoređenim u dva objekta oblika slova "U". Na sjeverozapadu (Objekt A), a na jugoistoku (Objekt B) formiraju u tlocrtu pravokutni oblik.

U dvorištu Kwartira otkriveni su arhitektonski ostatci temelja i ziđa mletačkih konjušnica iz 18. st. (konjušnice 1. 2. 3. 4.) po dvije na svakoj strani dvorišta. Na krajnjem, sjeveroistočnom dijelu konjušnica 2. i 3. otkriveni su ostaci podnica izrađenih od sitnijeg dijelom obrađenog kamena koje pripadaju kasnijim austrijskim pregradnjama s kraja 19. st. i poč. 20. st. kada su mletačke konjušnice razgrađene i zasute zemljom što potvrđuje stratigrafska slika terena. Na prostoru dvorišta otkriven je cijeli sustav - infrastrukturna mreža kanala za odvodnju oborinskih i otpadnih voda. Jedini sačuvani ostatak mletačkih kanala iz vremena izgradnje konjušnica je kanal K2a. Izvan pravokutnog tlocrta Kwartira, uz jugozapadne i sjeveroistočne vanjske temeljne zidove konjušnica otkrivene su zidane konstrukcije nepravilnog tlocrtnog oblika. Najveće pregradnje doživio je objekt B, kada se na njegovom jugoistočnom dijelu u doba Austrije nad starijim venecijanskim temeljima podiže nova austrijska vojarna što je razvidno iščitavajući stratigrafiju, te sljedeći tehnike zidanja i strukture otkrivenih zidova. Za

razliku od objekta B, objekt A (zgrada vojarnе na sjeverozapadu) je tijekom proteklih stoljeća doživio manje invazivne pregradnje, tako da je sačuvana izvornost građevine iz 18. st. Duž vanjske strane objekta A sondažnim arheološkim istraživanjima (13 sonđi) otkriven je glavni monumentalni portal, izvorni ulaz po sredini zgrade s prolazom u unutrašnje dvorište, a otucanjem žbuke u zidovima prolaza otkrivene su puškarnice koje su dodatno štatile glavni ulaz.

U arhitektonskom i arheološkom pogledu najzanimljivije je sjeverno krilo i kula. Sjeverna kula je jedina od četiri kule sklopa ostala u cijelosti sačuvana (dvokatna). Ostale kule su pregrađene ili srušene: zapadna je snižena za gornji kat, istočna je za potrebe domobranske vojarnе 1886. g. proširena, a južna je srušena sredinom 20. st. Zaštitnim arheološkim istraživanjima u objektu A otkriven je cijeli splet temelja, zidova, podnica i kanala koji se poput mreže međusobno ispresijecaju, te je najslikovitiji primjer množine raznih pregradnji tijekom više stoljeća neprestanih faza izgradnji sklopa Kwartira od prve i druge venecijanske faze, preko austrijskih preinaka do recentnih prilagodbi suvremenim sadržajima 20. st. Većina pokretnih nalaza pronađenih tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja potječe iz novovjekovnog razdoblja 18. i 19. st.: ulomci glazirane i grube kuhinjske keramike, ulomci stakla, brojne keramičke lule, novac i metalni predmeti.

- Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu tvrđava Grad u Sinju

Arheološka istraživanja na tvrđavi Grad u Sinju provode se u sklopu "Programa očuvanja i obnove zidina sinjske tvrđave". Program je financiran sredstvima Ministarstva kulture RH i Poglavarstva Grada Sinja. Lokalitet na kojem se obavljaju zaštitna arheološka istraživanja nalazi se na k.č. 462/4, k.o. Sinj, unutar područja kulturnog dobra upisanog u registar nepokretnih spomenika kulture RH.

Zaštitna arheološka istraživanja na tvrđavi Grad u Sinju kontinuirano se provode od 2004. godine. Tijekom V arheološke kampanje 2008. g. Muzej Cetinske krajine obavio je istraživanja od 3. rujna do 15. listopada u sveukupno 27 radnih dana.

Arheološka istraživanja vodila je Anita Librenjak, a stručnu ekipu sačinjavali su: Daria Brković, kustosica Muzeja Cetinske krajine, te Danijela Petričević, apsolvantica arheologije na Filozofskom fakultetu u Zadru. Arheološki nadzor obavljala je arheologinja Dubravka Čerina, viša stručna savjetnica Konzervatorskog odjela u Splitu. U arheološkim istraživanjima sudjelovalo je 6 pomoćnih radnika. Tehničku dokumentaciju izradila je tvrtka "Geographica" d.o.o. Split pod vodstvom Miljenka Žabčića dipl. ing. geod.

Arheološka istraživanja 2008. obavljena su u sektoru 3 (kvadranti 33f, 34f, 34g, 35g, 35h, 36h, 36i, 36j, 37i, 37j) na površini od cca 250 m².

Istraživanja su obavljena istočno od topničkog bastiona otkrivenog tijekom prošlogodišnje IV arheološke kampanje do istočne kule, uz unutrašnju stranu južnog bedema.

Nakon skidanja humusnog sloja, te sloja zemljanog nasipa pronađeni su arhitektonski ostatci podnica i zidova te drugih kamenih struktura. Otkrivene arhitektonske ostatke nije bilo moguće u cijelosti definirati. Naime, u tijeku je hitna sanacija bedema tvrđave, te su zaštitna arheološka istraživanja limitirana uskim područjem uz bedem dok se većina zidova otkrivenih objekata pruža sjevernije izvan granica iskopa. Drugi razlog se otkriva u više faza izgradnji i pregradnji, rušenja i ponovne izgradnje kroz dugo vremensko razdoblje, poglavito obrambenih položaja uz bedem. Sljedećom arheološkom kampanjom planiraju se istraživanja proširiti drugim otkopnim slojem kako bi se utvrdila namjena i funkcija te razjasnio odnos arhitektonskih ostataka s bedemom, bastionom i istočnom kulom.

Uz južni bedem unutar kvadranta 34f otvorena je kontrolna sonda A, dimenzija 1,5x2 m, dubine 1,20 m. U sondi je otkrivena kamena struktura izrađena od neobrađenih kamenih blokova, koja prekriva cijelo dno, te se pruža izvan granica sonde. Sonda nije proširena, jer se u blizini, na višoj stratigrafskoj razini nalaze ostatci podnica. Zapadno od sonde A otkrivena je kamena podnica P21 (SJ 178), postavljena u tvrdo nabijenu zemljanu podlogu i kamena struktura (SJ 177) u tlocrtu četvrtastog oblika, izrađena od djelomično obrađenog kamenja i opeke povezane vapnenom žbukom i pijeskom.

Na istočnom dijelu istraženog područja u blizini istočne kule otkriveni su južni, istočni i sjeverni zidovi objekta 6. Južni zid Z24 (SJ 185), sačuvan je dužini oko 9,75 m, izrađen je od obrađenih kamenih blokova povezanih vapnenom žbukom. Na zapadu se zid prekida, a na istoku se pod pravim kutom veže sa zidom Z25 (SJ 194). Istočni zid Z25 otkriven je u cijeloj dužini 4,40 m. Izrađen je od kamenih blokova na sličan način kao i zid Z24. Na sjeveru zid je spojen s prirodnom kamenom liticom Z29 (SJ 211) koja je iskorištena za sjevernu stranu objekta 6. Sudeći prema ostacima žbuke na zidovima građevina je najvjerojatnije iznutra bila ožbukana. Sjeverozapadni dio objekta 6 nije istražen. Međutim, namjenu objekta nalazimo na povijesnim prikazima sinjskog Grada iz 18. st., gdje je uz istočnu kulu naznačeno spremište za streljivo (Munition, Munizione dell'Armi).

Između jugoistočnog dijela objekta 6 i spoja bedema s istočnom kulom pruža se, za sada još uvijek nedefinirana, kamena struktura označena kao Z26. Izrađena je od neobrađenog kamenja povezanog s vapnenom žbukom, smjera pružanja sjever-jug.

Sredinom iskopa, na nekoliko mjesta između sonde A i objekta 6 dokumentirani su vrlo fragmentirani ostatci kamene podnice i njene vapnene podloge. Vjerojatno se radi o istoj podnici čija je vapnena podloga P22 (SJ 188, 206, 207, 209) otkrivena i između objekta 6 i južnog bedema.

Od pokretnog arheološkog materijala najzastupljeniji su ulomci glaziranoga keramičkog posuđa, slijede nalazi topovskih kugli, lule, te jedan koštani češalj. Vrijedni su nalazi novca: mletački soldi iz 17./18. st. s natpisom DALMA ET ALBA, zatim novac s natpisom CORF CEFAL ZAN iz vremena dužda Giovanni Cornera II (1709.-1722.), te jedan srebrni dubrovački perper koji je, također, bio u opticaju tijekom 17. i 18. st. do pada Dubrovačke Republike. Likovno zanimljivi su nalazi od tankog brončanog lima: polukružna pločica s prikazom krilatog lava s otvorenom knjigom, ovalni medaljon s natpisom i likom pape Pija V, te kvadratna pločica s Bogorodicom i malim Isusom.

Izrađena je opsežna tehnička i fotodokumentacija, a u tijeku je obrada pokretnog arheološkog materijala.

Sustavna arheološka istraživanja na lokalitetu Čitluk - Colonia Claudia Aequum

Pod ingerencijom Muzeja Cetinske krajine u Sinju započela je u razdoblju od lipnja do studenog 2008. godine realizacija programa sustavnih arheoloških istraživanja na lokalitetu Čitluk - Colonia Claudia Aequum. Proveden je dio prve faze istraživanja u okviru koje bi tijekom 2008. i 2010. g. bila izrađena dokumentacija potrebna za izvođenje arheoloških radova na terenu. U tu svrhu obavljena su višekratna arheološka rekognosciranja terena i aerosnimanje lokaliteta.

Voditeljica radova bila je ravnateljica Muzeja Cetinske krajine, dipl. arheologinja Anita Librenjak, zamjenica voditeljice dipl. arheologinja Miroslava Topić, a kao član ekipe sudjelovala je i dipl. arheologinja Daria Brković, kustosica Muzeja Cetinske krajine.

Aerosnimanje lokaliteta izvedeno je od strane tvrtke Geofoto iz Zagreba. Nadzor je prema Rješenju Ministarstva kulture, Konzervatorski odjel u Splitu (Klasa: UP/I 612-08/08-08/30, Urbroj: 532-04-19/7-08-2, dana 26. lipnja 2008.) provodila arheologinja Dubravka Čerina, viša stručna savjetnica iz Konzervatorskog odjela u Splitu. Financijska sredstva za obavljanje tih radova osiguralo je Ministarstvo kulture RH (Ugovor br. 01-265-08, Klasa: 612-05/07-03/0581, Urbroj: 532-05-02/1-08-02, dana 4. travnja 2008.).

- Osvrt na arheološka istraživanja na lokalitetu Čitluk

Lokalitet Čitluk - rimska kolonija Aequum, nalazi se oko 5 km sjeverno od Sinja. Smješten je uz desnu obalu rijeke Cetine na blago terasastom platou brežuljka na površini od cca 163.700 m². Na tom lokalitetu gdje se nalazio posjed sinjskih franjevaca, arheološka istraživanja su započela još 1860. g. Zahvaljujući inicijativi franjevaca u razdoblju od 1860. do 1939. godine istražen je forum s kapitolijem, kula fortifikacijskog sklopa istočnih gradskih vrata te dio termi na zapadnoj strani. Nakon drugoga svjetskog rata na Čitluku se istraživalo u nekoliko navrata. Tijekom istraživanja 1957. i 1966. g. otkriveni su dijelovi kulturnih građevina, a 1981., 1986. i 1988. g. obavljena su zaštitna arheološka istraživanja na prostoru istočnoga dijela Aequuma. Ta istraživanja su bila povod i za svojevrsan apel za kontinuirani nastavak istraživanja i prezentaciju toga antičkog grada, osobito stoga što su otkriveni ostatci monumentalnog fortifikacijskog sklopa južnih gradskih vrata.

Pokretni nalazi pronađeni na Čitluku, među kojima su osobito vrijedni ulomci Heraklova kipa i kip Dijane Lucifere koji se čuvaju u Arheološkoj zbirci Franjevačkog samostana u Sinju, svjedoče o kvaliteti života u toj koloniji u zaleđu metropole Salone.

Iako su arheološka istraživanja započela još 1860. g., lokalitet je najvećim dijelom ostao neistražen. Stoga će pod ingerencijom Muzeja Cetinske krajine Sinj biti provedena sustavna arheološka istraživanja kojima će se pokušati riješiti problemi u svezi urbanističke koncepcije grada i pripadajućeg agera.

- II. Radovi 2008. g.

Tijekom višekratnih rekognosciranja obavljenih u razdoblju od lipnja do studenog 2008. utvrđeno je da su svi do sada pronađeni ostatci arhitekture (forum s kapitolijem, terme, ostaci antičkih kulturnih zdanja, dijelovi zidina i fortifikacijskog sklopa južnih gradskih vrata) danas pod zemljom. Na pravcima pružanja antičkih zidina, osobito na njihovom sjeverozapadnom, zapadnom i jugozapadnom dijelu pravokutnog obrisa grada te istočnom, sjevernom i dijelu južnog dijela istočnog proširenja izraslo je listopadno drveće. Na prostoru zapadne polovice grada pružaju se oranice zasađene djetelinom ili žitom uz rijetko visoko raslinje kao i na prostoru "istočnog proširenja", dok je unutar istočne polovice antičkog grada, na prostoru iznad današnje seoske komunikacije primjetan veći stupanj izgrađenosti stambenih objekata koji su smješteni između sjeveroistočnog kuta gdje se nalaze zgrade negdašnjeg samostanskog imanja i škole na južnoj strani. Izgradnja tih objekata koju prati uglavnom neriješena infrastruktura, povezana je uz probleme "privremenog smještanja stanovništva" u vrijeme izgradnje brane na Perući. Taj problem će biti jedan od čimbenika koji će pratiti i arheološka istraživanja na ovom iznimno značajnom i zakonom zaštićenom lokalitetu.

Tijekom rekognosciranja nisu pronađeni pokretni nalazi poput keramike, stakla ili izrađevina od metala. Razgovori s nekim stanovnicima Čitluka čije se kuće ili oranice nalaze unutar gabarita antičkog grada bili su usmjereni na stvaranje klime povjerenja i suradnje budući da upravo provođenje sustavnih arheoloških istraživanja i prezentacija lokaliteta u turističke svrhe mogu znatno podići i razinu njihove kvalitete življenja.

U studenom je izvršeno aerosnimanje lokaliteta od strane tvrtke Geofoto iz Zagreba. Prema dogovoru s dipl. ing. Tomislavom Tonkovićem iz tvrtke Geofoto za potrebe aerosnimanja lokaliteta članovi ekipe Muzeja Cetinske krajine obavili su označavanje orijentacijskih točaka na četiri položaja izvan gabarita urbanog areala kolonije Aequum.

Uz odobrenje i nadzor Županijske uprave za ceste - Split označavanje orijentacijskih točaka izvedeno je postavljanjem stabilizacijskih kolčića i markiranjem površina križnog oblika vodootpornom bijelom bojom. Kao rezultat aerosnimanja, skenirane zračne snimke visoke rezolucije biti će početna točka pri izradbi predviđene dokumentacije lokaliteta, u prvom redu cjelovitog geodetskog plana.

Moguće je da će primjena infracrvenog spektra tijekom snimanja omogućiti i detekciju arheoloških struktura na lokalitetu, a uz primjenu metoda digitalne fotogrametrije zračni snimci će se koristiti i kao izvori podataka pri izradi digitalnog modela reljefa i visina, digitalne ortofoto karte i fotorealističnog 3D mjernog modela terena. Fotorealistični 3D model terena bi predstavljao digitalnu platformu s morfološkim prikazom terena na kojoj će se graditi sve kasnije rekonstrukcije i prezentacije a digitalna ortofoto georeferencirana osnova bi služila kao sredstvo za istraživanja te kao podloga za kartiranje i dokumentaciju koja bi se nadopunjavala podacima tijekom arheoloških istraživanja terena koja bi uslijedila u kasnijoj II. fazi istraživanja.

1.3. Darovanje

Numizmatička zbirka

- 27. kolovoza - Ante Hrste iz Sinja, darovao je niklovani novčić Kraljevine Italije iz 1940. g., 20 CENTESIMI, pr. 22 mm, tež. 4 g, (inv.ozn. MCK-7458), (Ugovor Ur.br. 187/2008.).
- 27. kolovoza - kolegica Daria Brković, darovala je novčanicu od 20 schillinga iz 1967. g., dim. 6,4x13,2 cm, (inv. ozn. MCK-7615), (Ugovor Ur.br. 188/2008.).

1.7. Ostalo

- 21. siječnja - obilazak arheoloških nalazišta na području Bajagića, Čačijinog Dolca, Priorica (Anita Librenjak, Ivan Alduk)
- 14. travnja - obilazak Potravlja i posjet lončarskoj radionici obitelji Knezović koja se bavi izradom lončarskih proizvoda (Anita Librenjak, Dijana Sabioncello, Dinka Alaupović Gjeldum, Ivana Radovani)
- 9. srpnja - obilazak Garduna gdje se provode sustavna arheološka istraživanja rimskog logora Tilurija (Anita Librenjak, Daria Brković)
- 27. lipnja - rekognosciranja na području Čitluka (Anita Librenjak, Daria Brković, Miroslava Topić)
- 20. kolovoza - obilazak arheoloških i kulturno-povijesnih spomenika na području općine Dicmo - prijamna zgrada na bivšoj željezničkoj postaji, župna crkva sv. Jakova apostola, crkva sv. Josipa na mjesnom groblju, crkva Gospe od zdravlja, crkva sv. Nikole Tavelića (Anita Librenjak).

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

- Sustavno nabavljanje beskiselnih arhivskih kutija, fotokutija, fascikli i pribora za pohranu muzejske građe i dokumentacije od tvrtke Crescat d.o.o. iz Zagreba.
- Temeljito čišćenje, uređivanje i preslagivanje muzejske građe u čuvaonicama, te redovito provođenje preventivnog čišćenja vitrina i izložaka u muzejskoj stalnoj postavi.
- Za nadzor mikroklimatskih uvjeta u stalnom postavu i čuvaonici nabavljeni su instrumenti za mjerenje temperature i relativne vlažnosti zraka Datalogger Testo 175-H2.

Etnografska zbirka

- Čišćenje i preventivna zaštita tekstilne građe (preslagivanje prema vrstama odjevnih predmeta, provjetravanje, pranje, glačanje, premještanje predmeta na policama, zaštita

od prašine i moljaca) tijekom inventarizacije muzejske građe u računalnom programu M++. Tekstilna građa se pohranjuje u beskiselinske folije (Dijana Sabioncello).

- Čišćenje i zaštita drvenih predmeta koji su obrađeni sredstvima protiv crvotočine i rasušivanja (Dijana Sabioncello).
- Preventivna zaštita - pranje, čišćenje, održavanje tkalačkih stanova (Dijana Sabioncello).

Kulturno-povijesna zbirka

- Preventivna zaštita - čišćenje, redovito održavanje namještaja Ašik sobe iz 1. pol. 19. st. (Dijana Sabioncello).

Arheološka zbirka

- Pranje i signiranje keramičkih ulomaka prikupljenih u zaštitnim arheološkim istraživanjima na lokalitetima Kwartiri i tvrđava Grad u Sinju tijekom 2008. g. Ostali pokretni materijal (staklo, željezni, koštani i kameni materijal) je opran, sortiran u kartonske kutije, te je u tijeku analiza i obrada.

2.2. Konzervacija

Arheološka zbirka

Konzervatorsko-restauratorske zahvate na 19 arheoloških metalnih predmeta provodi restaurator Damir Doračić iz Arheološkog muzeja u Zagrebu od 2006. g. Predmeti su izrađeni od željeza (sjekire, noževi, vršci kopalja, dijelovi mačeva, razni alat), bronce (ulomak kacige grčko-ilirskog tipa) i slitine bakra. Konzervatorsko-restauratorski postupak odvija se u više sukcesivnih faza. Dosada su provedene sljedeće faze zahvata: preliminarno istraživanje, izrada radiograma, desalinizacija željeznih predmeta metodom natrij-sulfita, analiza vrste drveta i kvalitativna analiza sastava bakrene slitine PIXE metodom.

Uslijed visokog sadržaja kloridnih soli bilo je potrebno ponoviti postupak aktivne stabilizacije željeznih predmeta koji je još uvijek u tijeku.

Budući da su na pojedinim predmetima ustanovljeni ostaci drva, napravljena je mikroskopska analiza vrste drveta. Međutim, od četiri analizirana uzorka samo na jednom uzorku sačuvana je vidljiva struktura na temelju koje je bilo moguće ustanoviti da se radi o bukvi (*Fagus sylvatica* L.). Ostale uzorke nije bilo moguće determinirati zbog premalo elemenata za

razlikovanje. Analizu je provela dr. sc. Jelena Trajković na Šumarskom fakultetu u Zagrebu. Fragment kacige analiziran je PIXE metodom na Institutu Ruđer Bošković u Zagrebu radi ustanovljavanja elementarnog sastava, rezultati analize još nisu gotovi. Nakon stabilizacije slijedi čišćenje, konsolidacija i djelomična rekonstrukcija predmeta (poštujući princip minimalne intervencije) te nanošenje zaštitnog premaza. U 2009. g. planira se prvenstveno konzerviranje i restauriranje fragmenta kacige i dva mača.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

Muzejska dokumentacija

Sukladno Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (NN 108/02) provodi se inventarizacija i katalogizacija muzejske građe i muzejske dokumentacije u računalnom programu. U tu svrhu Muzej je osigurao 5 radnih stanica za pristup integriranom muzejskom informacijskom sustavu M++ na 5 računala, te su podaci o muzejskoj građi dostupni i u elektronskom obliku. Sva računala su umrežena, svim kustosima je omogućen pristup internetu.

Arheološka zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 35.626 (cjeloviti i necjeloviti predmeti, skupno)

Broj inventiranih predmeta klasičnom obradom (ručno) - Knjige inventara prapovijesne, antičke, srednjovjekovne te numizmatičke zbirke ukupno 3.522 inventarne jedinice.

U programu M++ obrađena ukupno 564 predmeta.

Kulturno-povijesna zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 4.089 (cjeloviti i necjeloviti predmeti, skupno)

Broj inventiranih predmeta klasičnom obradom (ručno): 796 predmet.

U programu M++ obrađena ukupno 644 predmeta.

Etnografska zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 386

U programu M++ obrađeno ukupno 386 predmeta. (Unos podataka: Dijana Sabioncello)

Prirodoslovna zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 356 (cjeloviti i necjeloviti predmeti, skupno)

Klasičnim načinom obrade inventirano je 40 jedinica s 114 predmeta, a neinventiranih predmeta je 202.

U programu M++ obrađena ukupno 94 predmeta. (Unos podataka Ani Nikolić Malora).

Umjetnička zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 94 (cjeloviti i necjeloviti predmeti, skupno)

U programu M++ obrađena ukupno 94 predmeta. (Unos podataka Ani Nikolić Malora)

Numizmatička zbirka

Broj jedinica građe u zbirci: 1.804

U programu M++ obrađena ukupno 1.804 predmeta.

Zbirka razglednica

Broj jedinica građe u zbirci: 307

U programu M++ obrađeno ukupno 307 predmeta.

Zbirka plakata

Broj jedinica građe u zbirci: 81

U programu M++ obrađen ukupno 81 predmet. (Unos podataka: Ani Nikolić Malora)

Sekundarna dokumentacija

Računalna obrada podataka Knjige pohrane u bazi sekundarne dokumentacije (S++) u programu M++, ukupno 95 obrađenih jedinica.

3.3. Fototeka

- Tijekom zaštitnih arheoloških istraživanja na Kvartirima i tvrđavi Grad u Sinju snimljeno je 3.945 digitalnih fotografija (Anita Librenjak, Daria Brković).
- Sustavno se snima muzejska građa za muzejsku dokumentaciju (oko 450 digitalnih fotografija).
- Fotografirane su edukativne radionice, rekognosciranja, terenski obilasci, izložbe (1.256 digitalnih fotografija).

- Fotografije se obrađuju i pohranjuju na DVD-ROM.

3.6. Hemeroteka

Prikupljeni su članci iz dnevnog i tjednog tiska koji se odnose na djelatnosti Muzeja Cetinske krajine i kulturne događaje u gradu Sinju (Slobodna Dalmacija, Jutarnji list, Večernji list i Vjesnik).

3.7. Planoteka i fond dokumentacijskih crteža

Arheološka zbirka

- Planoteka i fond dokumentacijskih crteža upotpunjen je terenskom dokumentacijom (radni crteži, tlocrti, profili i presjeci) s provedenih zaštitnih arheoloških istraživanja na Kvarcirima i tvrđavi Grad u Sinju.
- Računalna obrada podataka fonda dokumentacijskih crteža u bazi sekundarne dokumentacije (S++) u programu M++, ukupno obrađeno 72 jedinice.

3.8. Stručni arhiv

- Vođenje terenske dokumentacije sa zaštitnih arheoloških istraživanja na Kvarcirima i tvrđavi Grad u Sinju. Dokumentacija o arheološkim istraživanjima vođena je u skladu s najnovijim arheološkim metodama stratigrafskih jedinica.
- Vođenje terenskih bilješki te ostale popratne dokumentacije s rekognosciranja i stručnih obilazaka.

3.9. Ostalo

- Provodi se registracija muzejskih zbirki radi utvrđivanja svojstva kulturnog dobra za muzejske i galerijske zbirke. Ministarstvu kulture je nakon elektronske obrade dostavljena dokumentacija umjetničke zbirke, a u završnoj fazi su etnografska, prirodoslovna i numizmatička zbirka Muzeja Cetinske krajine.
- Izrada priloga o arheološkim i kulturno-povijesnim spomenicima za Studiju o utjecaju na okoliš obilaznice Dicma za Interplan d.o.o. tvrtka za ekološki inženjering,

tehnološke i organizacijske usluge, direktor dipl. inž. Branko Rajer, Đ. Bencetića 10, 47000 Karlovac. (Ur.br. 190/2008, 31. 08.2008.)

- 15. srpnja - dostavljen ispunjeni Upitnik za evidentiranje digitalnih zbirki arhivske, knjižnične i muzejske građe u Muzeju Cetinske krajine, Ministarstvu kulture RH, Ured projekta Hrvatska kulturna baština.
- 26. svibnja - dostavljen ispunjeni obrazac za analizu konfiguracije računala na kojima je instaliran programski paket M++ za potrebe Ministarstva kulture RH, Odjela za informatizaciju , u sklopu projekta "Informatizacija muzeja Hrvatske".

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

- Razmjena: 39 primjeraka
- Dar: 157 primjeraka
- Kupnja: 7 primjeraka

Najveći dio stručne literature nabavljen je razmjenom. Muzej Cetinske krajine pretplaćen je na Vijesti muzealaca, Obavijesti HAD-a Otium, Muzeologiju i Informaticu Muzeologicu.

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

- Inventirano, katalogizirano i signirano 203 primjerka.
- Računalno u programskom paketu Link2 K++ za obradu knjižnične građe, obrađeno je 255 jedinica (Ani Nikolić Malora).

4.4. Služba i usluge za korisnike

- Knjižnična građa dostupna je javnosti i stručnjacima.
- Korisnici muzejske knjižnice, stručnjaci, studenti i učenici posuđivali su knjige iz muzejske knjižnice, te je posuđeno 65 knjiga.
- Knjižnični je fond korišten pri izradi seminarskih i diplomskih radova.

- Stručna pomoć učenicima srednjih škola i studentima arheologije, povijesti, povijesti umjetnosti, muzeologije i informatologije s Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Zadru za izradu seminarskih i diplomskih radova (Anita Librenjak).

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Arheološka zbirka

- Posudba kamenog nadgrobnog spomenika - sljemenjaka iz Strizrepa, 14.-15. st. (inv. ozn. MCK-AZ-140, dim. vis. 100 cm, šir. najveća 90 cm, deb. 50 cm), koji je bio prezentiran na izložbi *Stećci* od 9. rujna - 9. studenog 2008. u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu.
- Posudba muzejske dokumentacije (dijapozitivi i tehnička dokumentacija) sa zaštitnih arheoloških istraživanja u Bisku dr. Anti Miloševiću u svrhu znanstvene obrade (29. travnja).

Etnografska zbirka

- Posudba muzejske građe kolegici Angeli Babić za izložbu *Etnografija Trilja* u Muzeju triljskog kraja od 16. svibnja - 8. srpnja 2008.

Popis muzejske građe: torba - uprtnjača (inv. ozn. MCK-EZ-103), ženska ječerma (inv. ozn. MCK 5150), jatagan (inv. ozn. MCK-EZ-180), muški kaparan (inv. ozn. MCK-EZ-157), šipka za nabijanje baruta (inv. ozn. MCK 5167), crveni pas (inv. ozn. MCK-EZ-254), ženske pregače (inv. ozn. MCK-EZ-95; MCK-EZ-131), nazuvci - napršnjaci (inv. ozn. MCK-EZ-13), terluci (inv. ozn. MCK-EZ-19, MCK-EZ-21, MCK-EZ-16), bičve (inv. ozn. MCK-EZ-33, MCK-EZ-39), kapa - kiterica (inv. ozn. MCK-EZ-45), gusle (inv. ozn. MCK-EZ-203), posuda s priborom za podmazivanje, fišeklija (inv. ozn. MCK-EZ-187), toke - puce, 7 kom. (MCK-EZ-166), toke - puce, 8 kom. (inv. ozn. MCK-EZ-174).

Kulturno-povijesna zbirka

- Posudba negativa (dim. 6x4 cm) Anti Hrsti i Anti Jeloviću iz Sinja. Muzejska građa ustupljena je na zamolbu obitelji radi presnimavanja.

Sukladno Pravilniku uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju (NN 115/01) korisnicima je u prostoru Muzeja Cetinske krajine davana na uvid sljedeća muzejska građa:

Arheološka zbirka

- 7. srpnja - arheološki materijal dan je na uvid mr. sc. Ivanu Radmanu-Livaji i Zrinki Znidarčić, iz Arheološkog muzeja iz Zagreba radi odabira i selekcije izložaka u okviru suradnje u izložbenom projektu u okviru 17. međunarodnog kongresa o rimskoj vojnoj opremi (ROMECC, Roman Military Equipment Conference) koji će se održati 2010. g. u organizaciji Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Arheološkog muzeja u Zagrebu.
- Produžen je ugovor o posudbi keramičkog materijala (srednjovjekovna glazirana keramika) sa zaštitnih arheoloških istraživanja na tvrđavi Grad u Sinju, kolegici Helgi Zglav-Martinac iz Muzeja grada Splita u svrhu znanstvene obrade.
- Produžen je ugovor o posudbi keramičkih svjetiljki (186 ulomaka) iz arheološke zbirke, Zbirka Tadinac I i Zbirka Tadinac II pronađenih na Gardunu, mr. sc. Zrinki Šimić Kanaet s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu u svrhu znanstvene obrade.

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika

- Librenjak, Anita. Izvješće o radu MCK za 2007. godinu. // Hrvatski muzeji - izvješća. Zagreb, MDC, 2008.
- Librenjak, Anita *Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu Kvartiri - Alkarski dvori u Sinju.* // Cetinska vrila, god.16. br. 31. Sinj 2008, str. 23-28.
- Librenjak, Anita. Zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetu Kvartiri - Alkarski dvori u Sinju, poster na izložbi "Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj", Muzej Cetinske krajine Sinj, 30.7. - 18.10.2008., Sinj 2008.

6.8. Stručno usavršavanje

- 12. ožujka - Ani Nikolić Malora, kustos-vježbenik, sudjelovala je na predavanju mr.sc. Tinke Katić, knjižničarske savjetnice pod nazivom, Program zaštite baštinskih zbirki u hrvatskim knjižnicama koje se održalo u kinodvorani OPUS-a u Splitu.
- 25. studenoga - Anita Librenjak sudjelovala je u radionici - Strategija razvoja turizma Dalmatinske zagore i Strategija razvoja ruralnog turizma Zagore u organizaciji Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije i Horwath Consultinga iz Zagreba u hotelu "Alkar" u Sinju.

6.9. Stručna pomoć i konzultacije

15., 16. i 17. prosinca - stručni boravak u Muzeju Cetinske krajine muzejske savjetnice Vladimire Pavić iz Muzejskog dokumentacijskog centra u Zagrebu radi edukacije stručnih djelatnika, sređivanja stanja muzejskih zbirki, preimenovanja zbirki i osnivanja novih te uputa za obradu muzejske građe i muzejske dokumentacije u računalnom programu M++.

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

- Vedrana Gunjača Gašparac - članica Hrvatskoga arheološkog društva.
- Anita Librenjak - članica Hrvatskoga arheološkog društva.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

- *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08*

Organizatori: Arheološki muzej u Zagrebu, Muzej Cetinske krajine

Mjesto održavanja i prostor: Muzej Cetinske krajine Sinj

Vrijeme trajanja: 30.7. - 18.10.2008.

Autorica stručne koncepcije: Jacqueline Balen

Autorice likovnog postava: Jacqueline Balen, Anita Librenjak

Opseg: 30 plakata; 2 video projekcije, 57 arheoloških predmeta

Vrsta izložbe: arheološka, edukativna, pokretna, informativna

Tema: aktualna arheološka istraživanja na području Hrvatske

Muzej Cetinske krajine pridružio se izložbi plakatima i arheološkim nalazima koji su pronađeni prilikom obavljanja zaštitnih arheoloških istraživanja na Kvartirima. Likovno

rješenje plakata kojima se Muzej predstavio na izložbi osmislio je akad. grafičar Luka Duplančić, Profesionalci +, Split

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

- Tiskanje plakata kojim se Muzej predstavio na izložbi *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08*. Likovno rješenje plakata oblikovao je akad. grafičar Luka Duplančić iz tvrtke Profesionalci+ , Split.
- Tiskanje pozivnica i plakata za izložbu *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08*
- Priprema postera kojim je Muzej Cetinske krajine predstavio svoj muzejsko - edukativni projekt Igra slagalica "Original"

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

- U sklopu redovite edukativne djelatnosti, uz prethodnu najavu organizirana su stručna vodstva za djecu predškolske dobi, učenike osnovnih i srednjih škola, studente, turističke grupe i umirovljenike. Obavljeno je 75 vodstava.
- Kustosi Muzeja sudjelovali su u provođenju stručnih vodstava za grupe i pojedince koji su posjetili izložbu *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08*.
- Uspješna suradnja s Turističkim zajednicama Grada Sinja i Grada Trilja te turističkim agencijama na području Splitsko-dalmatinske županije vezano za najave grupa.
- Nastavak uspješne suradnje s hotelom sv. Mihovil u Trilju, za čije inozemne goste redovito organiziraju stručna vodstva po muzejskom stalnom postavu.

11.3. Radionice i igraonice

Muzej Cetinske krajine već petu godinu za redom uključen je u muzejsko-edukativni program kao dio zajedničkog projekta hrvatskih muzeja povodom Međunarodnog dana muzeja. Projekt se organizira u suradnji sa Sekcijom za muzejsku pedagogiju pri Hrvatskom muzejskom

društvu. U muzejsko-edukativnu akciju pod radnim naslovom "Original", 2008. g. Muzej Cetinske krajine priredio je malu prigodnu izložbu, te kreativne radionice u koju su bila uključena djeca predškolskog uzrasta.

Prigodni program priređen je u trajanju od 18. travnja do 18. svibnja. Muzejski projekt pod nazivom Igra slagalica "Original" bio je osmišljen u suradnji s dipl. restauratoricom Jelenom Tomasović Grbić iz Splita, koja je tom prigodom izradila materijal koji se koristio u radionicama (keramičke tanjure izrađene na lončarskom kolu i ručno oslikane akrilnim bojama). Kreativne radionice je prošlo oko 450 djece predškolskog uzrasta.

Muzej Cetinske krajine kao sudionik ovogodišnje akcije predstavio se u prigodnoj knjižici, katalogu, te prigodnim posterom na završnoj svečanosti 13. muzejsko edukativne akcije Original koja je bila priređena u Galeriji Antuna Augustinčića u Klanjcu, od 18. svibnja do 18. lipnja 2008.g.

11.4. Ostalo

Slanje pisanih poziva predškolskim ustanovama i osnovnim školama na području Cetinske krajine u svezi s muzejskim edukativnim projektom Igra slagalica "Original" i izložbom *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08.*

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1 Press

- Mediji su pravodobno obavještavani o izložbenim projektima Muzeja Cetinske krajine
- Izjave za tisak (Slobodna Dalmacija, Vjesnik, Jutarnji list): muzejsko-edukativni projekt Igra slagalica "Original", zaštitna arheološka istraživanja na lokalitetima Kvartiri i tvrđava Grad u Sinju (Anita Librenjak).

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

Oglašavanje u Poslovno turističkom vodiču Republike Hrvatske za 2008. g. u izdanju Poslovno-turističkog foruma Zagreb

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

ukupan broj posjetitelja bio je 2.936, od čega je 58 posjetitelja bio iz inozemstva, a 2.878 iz Hrvatske.

Prigodom izložbe *Tekuća arheološka istraživanja u Hrvatskoj 08.* ulaz je bio besplatan.

Ukupan rad dana poslovanja 303 dana.

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

Prema Sporazumu o Muzeju Cetinske krajine (od 24. listopada 1994.),osnivač Muzeja Splitsko-dalmatinska županija osigurava sredstva za plaće u visini od 100%, sredstva za materijalne troškove osiguravaju: Županija Splitsko-dalmatinska u visini od 50%, Grad Sinj, grad Vrlika, Grad Trilj, Općina Otok, Općina Dicmo, Općina Hrvace u visini 50%.

15.2. Investicije

Nabava informatične opreme:

- 12. travnja - kupljen server DELL server P840 XEON i UPS ELLIPSE MAX 1500 VA (inv. br. 219. 220.).
- 17. srpnja - kupljen ACER projektor, model: X1160(C0E), P/N: AK.88T01G001-A, (inv.br. 226.).
- 28. studenoga - kupljen mrežni printer za muzejska računala, XEROX - color printer, PHASER 8560 (inv.br. 227.) i tri procesora FOXCON TSAA-258, M/B GIGABYTE AMD2 D2 FW, HDD SEA. 160GB/7200/SATAII-300, CPU AMD A64 5200+AM2 BOX X2, DVD RW NEC AD - 7200A silver, RAM 2GB APACER PC5300/667 DDR2 (inv.br. 228. 229. 230.).

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

- 16. siječnja - obavljena izmjena i rekonstrukcija dotrajalih elektroinstalacija (izmjena kablova, utičnica i rasvjetnih tijela).
- 15. lipnja - kupljen arhivski ladičar za pohranu muzejske građe i dokumentacije, RAL 7035 DIN A0, 10 ladica, masa 217 kg (inv. br. 223.).
- 30. lipnja - kupljen dvostrani samostojeći stalak, classi A alu. 32 mm, 700x1000 (inv. br. 224.).
- 4. rujna - kupljen digitalni aparat, Canon, PowerShot G9, digital camera, 12.1 mega pixels, 6x optical zoom (inv.br. 234.).
- 25. studenoga - Muzej Cetinske krajine od osnivača Splitsko-dalmatinske županije zatražio financijska sredstva za sustav videonadzora i povezivanje postojećeg sustava tehničke zaštite na Centralni dojavni sustav.
- Izrađena Procjena opasnosti radnih mjesta kod ovlaštene tvrtke za obavljanje poslova zaštite na radu, zaštite okoliša i zaštite od požara ALFA atest, d.o.o. Vinkovačka 23, 21000 Split, (Ur.br. 300/2008., od 15.12.2008.)
- 22. prosinca - kupljeni instrumenti i software - loggeri za mjerenje relativne vlažnosti zraka i temperature, Datalogger Testo 175-H2, (inv. br. 231. 232.).
- 22. prosinca - kupljena specijalna laboratorijska lampa DL+UV (inv.br. 233.)
- Kupljena beskiselinska folija Hostapan za preventivnu zaštitu muzejske građe.
- Redovito održavanje muzejskih izložbenih vitrina i drvenih postamenata (soboslikarski i ličilački radovi) za potrebe izložbene djelatnosti.
- Provedeno je osiguranje djelatnika od nesretnog slučaja za obavljanje rada kao i u slobodnom vremenu tijekom 24 sata kod osiguravajućeg društva Croatia osiguranje Split (Polica osiguranja Broj 023291001399 od 1.2.2008.)
- Sukladno odredbama članka 31. Zakona o muzejima (NN 142/98) muzejska građa i muzejska dokumentacija kao i prostori u kojima je ona smještena, obvezno se osiguravaju kod osiguravajućeg društva za one rizike i u opsegu s kojim su suglasni osnivači. Sredstva za osiguranje muzejske građe i muzejske dokumentacije osiguravaju osnivači muzeja. Muzej je sklopio ugovor za osiguranjem imovine kod osiguravajućeg društva Croatia osiguranje Split (Police osiguranja Broj 045291008499 i 045291008500 od 25. 2.2008.).